

Karol Fako

(* 1931 † 2020)

Karol Fako sa narodil v Bratislave 24. novembra 1931. Už od detských čias sa na saleziánskych športoviskách v Ružinove venoval športu. Zvíťazil u neho hokej, pri ktorom zažil nádherné chvíľky života. Avšak videl aj nespravodlivosť, ktorá postihla jeho kolegov hokejistov, keď majstri sveta z roku 1949 namiesto obhajoby titulu skončili kvôli vykonštruovanému obvineniu vo väzení. Karol bol mimoriadne talentovaný hokejista, ktorý si získal srdcia nielen fanúšikov Slovana Bratislava, a pre mnohých bol hokejovým vzorom. S Jánom Starším a Júliusom Černickým vytvorili legendárny belasý útok. Karol si zahral ako člen reprezentačného družstva na majstrovstvách sveta i na olympiáde, kde si spomína aj na spoluhráča, ktorého komunisti za nevhodné reči poslali domov na vlastné náklady. Svoje skúsenosti odovzdával ako tréner vo viacerých krajinách. Vývrтка, ako Karola prezývali, odišiel na miesto, kde žiadnej nespravodlivosti už niet, 21. februára 2020.

 podcast

 príbeh

Aktivita 1: Prečo?

Cieľová skupina:

študenti strednej školy

Časová dotácia:

6 vyučovacích hodín

Téma:

príbehy 20. storočia, socializmus, 21. storočie, nesloboda

Cieľ:

Poukázať na postoj Slovenska k minulosti. Porovnať slobodu vo svete v jednotlivých historických obdobiach. Podnietiť žiakov ku skúmaniu dodržiavania ľudských práv v jednotlivých častiach sveta.

Pomôcky:

tabuľa, papierové nalepovacie štvorčeky, kartón, počítač, internet

Postup:

1. časť: Sudca (45 minút)

- Učiteľ zadá úlohu: Uvedte príklad nespravodlivosti, o ktorej viete alebo ktorá sa stala vám.
- Žiaci píšú na papieriky odpovede a lepia ich na tabuľu. Ak sa to týka ich, nalepia to na papierik vybranej farby, ak niekoho iného, na papierik inej farby.
- Učiteľ vyberie šesť papierikov a rozmiestni ich na tabuľu aspoň na meter od seba.
- Žiakov rozdelí do šiestich skupín a každej skupine prideli jeden lístok z tabule.
- Žiaci sa snažia vymyslieť konkrétne kroky, ako by danú nespravodlivosť vyriešili, či ju zmiernili.
- „Riešenia“ zapisujú na farebné papieriky a lepia ich k pridelenému lístku.
- Pri predstavení riešení jednotlivých skupín ich môžu ostatní doplniť či polemizovať s ich návrhmi.
- Učiteľ žiakov len moderuje, nevstupuje do ich postojov.

2. časť: Tu rozhodujeme MY (45 minút)

- Každá zo skupín má za úlohu nájsť na internete známy prípad nespravodlivo odsúdeného človeka alebo skupinky ľudí z obdobia komunizmu. Nie bývalého člena komunistickej strany!
- Každá skupina si vytvorí dramatizáciu vybraného príbehu, prostredníctvom ktorej príbeh predstaví. Zároveň z kartónu vytvorí symbol, ktorý charakterizuje danú udalosť.

3. časť: (Ne)žijú medzi nami (180 minút)

- Skupiny si vyberú šesť príbehov laureátov Sacharovovej ceny, ktorí boli ocenení v dvadsiatom prvom storočí.
- Každá zo skupín pripraví pútavý banner pre verejnosť, ktorý však nebude venovaný len danej osobe/osobnostiam, ale aj problematike, ktorej sa venujú.
- Vyberú si pravidelný deň v každom mesiaci, kedy budú tieto bannery prezentovať na námestí mesta, v ktorom je škola, po dobu jednej hodiny.

Reflexia:

Žiaci diskutujú o otázkach: Sú nespravodlivosti, ktoré sa už nedajú napraviť? Čo vedie spoločnosť k tomu, že je v nej toľko nespravodlivosti? Ako často sa stretávaš s nespravodlivosťou vôkol seba? Ako sa (ne)vyrovnalo Slovensko s nespravodlivosťou vo svojej histórii?

Aktivita 2: Ním chcem byť!

Cieľová skupina:

študenti 4. ročníka strednej školy

Časová dotácia:

10 vyučovacích hodín + práca doma pre žiakov

Téma:

príbehy 20. storočia, hodnoty, psychické zdravie, demagógia, socializmus

Cieľ:

Vzbudiť u žiakov kritické myslenie. Zvyšovať povedomie o vplyve sociálnych sietí na žiakov. Poukázať na pozitívne príklady z histórie. Rozvíjať schopnosť analyzovať a porovnávať.

Pomôcky:

kancelársky papier, lepidlo, umelecké potreby, počítač, kopírka

Postup:

1. časť: Vždy tu bol niekto špeciálny (90 minút)

- Žiaci sa zamýšľajú nad otázkou: Kto a prečo je pre teba vzorom?
- Na kancelársky papier si obkreslia ruku, do stredu napíšu, kto je ich vzorom, a do každého prsta jednu vlastnosť, pre ktorú danú osobu považujú za vzor.
- Nie je podstatné, či si žiaci vyberú životný, športový, profesný či iný vzor.
- Po ukončení každý prečíta svoje odpovede. Učiteľ/ka píše na tabuľu vzory tak, aby neboli duplicitne, a jednotlivé vlastnosti, ktoré k nim prislúchajú.
- Ruku si vystrihnú a všetky spolu zlepiu do jednej reťaze.
- Žiaci sa zamýšľajú nad otázkou: Poznáte nejakú osobnosť z minulosti, ktorá by mohla byť vzorom pre vás či vaše okolie?
- Postup je rovnaký, ako pri prvej časti, len si žiaci obkreslia druhú ruku.
- K reťazí rúk z prvej aktivity pripoja reťaz z tejto aktivity, pričom ju spoja oproti prstami tak, aby sa dali dlane symbolicky spojiť a zavrieť.

2. časť: Bližšie k ostatným (30 minút)

- Učiteľ/ka rozdelí žiakov do dvojíc a každej prideli jednu z historických osobností, ktoré žiaci pomenovali v prvej časti.
- Za úlohu dostanú natočiť video v roli influencera, ktoré by mohla táto osobnosť vytvoriť, ak by žila v dnešnej dobe.
- Učiteľ nech zdôrazní, aby si zvolili správne oblečenie a prostredie, kde budú video natáčať.
- Úlohu dostanú na týždeň. Po tomto čase sa opäť stretnú a predstavia svoje videá.

3. časť: Hlavne zaujať (6 hodín, 30 minút)

- Učiteľ rozdelí žiakov do skupín podľa počtu základných škôl v meste, avšak tak, aby nikto nepracoval sám.
- Každá skupina si pripraví pre žiakov im pridelenej základnej školy dotazník, ktorého cieľom bude zistiť, akých influencerov žiaci sledujú, dôvod sledovania, cez aké siete a aký majú na nich vplyv.
- Je dôležité, aby sa pred vstupom študentov do školy učiteľ spojil so základnou školou, vysvetlil situáciu a to, že výsledky prieskumu budú škole poslané, aby s nimi vedenie školy mohlo ďalej pracovať.
- Pri spracúvaní výsledkov dotazníkového prieskumu vyselektujú žiaci tých influencerov, ktorí sú pre zdravie, vývoj a kritické myslenie žiakov základnej školy najviac škodliví, ba priam nebezpeční, a upozornia na to pri zasielaní výsledkov tú ktorú základnú školu.

Reflexia:

Žiaci sa zamýšľajú nad nasledujúcimi otázkami: Čo je cieľom influencerov? Robíte veci preto, aby ste sa zapáčili druhým a boli aspoň na chvíľku populárni? Máte doma vyvesené nejaké plagáty svojich idolov? Kto z histórie by v dnešnej dobe zožal najväčšie ovácie?